

Кошторис витрат на виробництво

Елемент витрат	Усього витрат, грн	Питома вага, %	У т.ч. за статтями калькуляції, грн						
			сировина, основні матеріали, комплектуючі	основна заробітна плата основних виробничих робітників	додаткова зарплата основних виробничих робітників	відрахування на соціальні заходи	загально-виробничі витрати	адміністративні витрати	витрати на збут
Матеріальні витрати									
Оплата праці									
Відрахування на соціальні заходи									
Амортизаційні відрахування									
Інші витрати									
Разом		100							

Висновки. На всіх рівнях управління витратами необхідно здійснювати їх оптимізацію, направлену на отримання високих результатів діяльності підприємства та підвищення прибутковості. Запропонований комплексний підхід при плануванні витрат передбачає в управлінні витратами використовувати розроблені методи і моделі оптимізації витрат: функціонально-вартісний аналіз, безбитковість, методи співставлення валових та додаткових показників на різних ринках, SWOT- та ABC-аналіз, мережеві методи планування і управління, мінімально-допустиму ціну продажу товару, розмір величини замовлення матеріальних ресурсів тощо.

Використання цих методів дозволяє забезпечити ефективне використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, максимізувати прибутки; оптимізувати обсяг продажу; прийняти обґрунтоване управлінське рішення. Практика використання рекомендацій при виготовленні електротехнічної продукції дозволила знизити витрати більш як на 2 % та підвищити конкурентоспроможність окремих виробів за концепцією “якість—ціна”.

Подальше удосконалення рекомендацій планування витрат та калькулювання собівартості одиниці продукції йде в напрямку використання адаптивних структур управління витратами та самоадаптацію підприємства до впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.

Література

1. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
2. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства. Навч. посібник. – К.: Центр навч. л-ри, 2002. – 656 с.
3. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства. Навч. посібник. – К.: Каравелла, 2003. – 432 с.
4. Руденський Р.А. Антисипативное управление сложными экономическими системами: модели, методы инструменты: Монография / Р.А. Руденський. – Донецк: Юго-Восток, 2009. – 257 с.
5. Лысенко Ю.Г. Методы антикризисного управления по слабым сигналам. Монография / Ю.Г. Лысенко и др. – Донецк: Юго-Восток, 2009. – 195 с.

УДК 303.832.33

С. А. БУРИЙ

Хмельницький національний університет

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КОНЦЕПЦІЇ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Розглянута проблема розвитку та застосування сучасних концепцій менеджменту. З урахуванням специфіки економічного стану України запропонована концепція екстремального менеджменту з точки зору методологічної її обґрунтованості та типологічними ознаками.

The problem of development and application of modern management concepts is researched. Taking into account the specific economic situation in Ukraine it is proposed the concept of extreme management in terms of its methodological validity and typological characteristics.

Сучасний розвиток світової економіки вимагає синхронного виникнення, обґрунтування і практичного застосування нових концепцій менеджменту. І це є об'єктивний, взаємопов'язаний процес.

Менеджмент як наука, виник і розвивається з метою визначення причин успіху чи краху тих чи інших об'єктів господарювання, спрямовує дії керівників різного рівня на ефективне управління в умовах реального часу при різних рівнях впливу зовнішнього оточення, націлює за допомогою певних законів, принципів, функцій, методів на отримання забезпечення ефективної діяльності організацій як єдиної системи.

Розвиток менеджменту вже протягом майже століття супроводжується виникненням певних шкіл управління, які формувалися у відповідності умов розвитку суспільства, поглядів, зміни етичних і моральних норм, впливу науково-технічного прогресу, намагання спрогнозувати найефективніші напрямки його застосування.

Розвиток найбільш значимих шкіл управління породжував виникнення різних концепцій (підходів) до управління. Ось тільки короткий перелік наукових шкіл, які заклали основи сучасного менеджменту:

- наукового управління (Ф. Тейлор, Г. Гант, Л. і Ф. Гілберти, Г. Емерсон);
- класична (адміністративна) (А. Фейоль, М. Вебер, Г. Форд);
- людських відносин (Е. Мейо, М. Паркер);
- поведінкова (Ф. Герцберг, Д. Мак-Клеланд);
- людських ресурсів (А. Маслоу, Д. Мак-Грегор);
- кількісна (Р. Акофф, Л. Берталанф, Д. Форрест);

Кожна з цих шкіл формувалася у відповідності до вимог свого часу, послідовно і навіть паралельно, залежно від поглядів їх засновників. Дуже багато їх положень, ідей використовується в менеджменті XXI ст.

На базі цих шкіл виникали і трансформувались в сучасні різні концепції менеджменту. Ось далеко не повний перелік сучасних концепцій менеджменту, які відіграють значну роль в теоретичному обґрунтуванні і практичній реалізації головної мети менеджменту – організація повинна досягати поставлених цілей завдяки результативності та ефективності. Це концепції системного, ситуаційного, процесного підходу, технократичний менеджмент, теорія людського капіталу, стратегічне управління, менеджмент якості (TQM), інтрапренерство, реінжиніринг, теорія альянсів, маркетинговий менеджмент, теорія паблік рілейшнз та інші.

Вагомий вклад в розробку різних концепцій менеджменту внесли такі зарубіжні вчені як І. Ансофф, П. Друкер, Ф. Друкер, Ф. Котлер, М. Мескон, Г. Мінцберг, Г. Саймон, Р. Хіт та інші.

В інтенсивному пошуку пріоритетів у реформуванні економіки і управління зробили свій вклад і українські науковці: О. Алімов, В. Василенко, Й. Завадський, А. Кредісов, О. Кузьмін, М. Мартиненко, Г. Осовська, О. Сердюк, В. Стадник, В. Федоренко, Ф. Хміль, А. Шегда, В. Хомяков та багато інших.

Менеджмент XXI ст. потребує адаптації вже існуючих та розробки нових концепцій менеджменту. Це обумовлено процесами глобалізації в світовій економіці, жорсткою конкуренцією, взаємодії із споживачем, змінами в організаційній культурі, розвитку нових видів менеджменту, більш широкого розвитку і впливу різних напрямків кризових явищ, зміни психології управління, широкого застосування інноваційних технологій. Не можна не погодитись з Чорною М.В., яка узагальнила основні підходи до формулювання нової парадигми управління і відповідно концепції менеджменту [1].

Це в першу чергу використання сприятливих можливостей для розв'язання певних завдань; соціальний обов'язок стає невід'ємною складовою менеджменту; адаптивність, заснована на передбаченні змін зовнішнього середовища; організація повинна бути готова до самоорганізації та навчання, співробітництво з покупцем, ефективність результатів функціонування організації в цілому, а не її окремих елементів; наявність команди висококваліфікованих фахівців-лідерів, які можуть доповнювати один одного; пріоритетність особистості в системі управління. І можна від себе доповнити: постійність динамізму в діяльності організації, навіть при найкращих стабільних умовах господарювання.

Враховуючи викладене, візьмемо на себе сміливість запропонувати концепцію “екстремального менеджменту”. Але спочатку наведемо найбільш загальновизнане поняття “концепція”.

Отже, “концепція (лат. *conceptio* – розуміння) – система поглядів на ті чи інші явища, процеси; спосіб розуміння, трактування певних явищ, подій; ідея певної теорії” [2]. Але перед тим як обґрунтувати методологічне розуміння концепції “екстремального менеджменту” необхідно зробити одне дуже важливе зауваження.

Справа в тому, що поняття “екстремальний менеджмент” ототожнюють з поняттям “кризовий менеджмент”. Так, зокрема, вже понад тридцять років вчені міжнародної організації Global Destroy Fund розраховують індекс екстремального менеджменту, який враховує сукупне враження населення від діяльності топ-менеджерів помножене на так званий коефіцієнт шоку – показник, що характеризує здатність респондентів відчувати занепокоєння у зв'язку з тими чи іншими зовнішніми або внутрішніми чинниками. Враховується ще так званий коефіцієнт ризику – здатність менеджерів та команд ризикувати в екстремальних умовах [3]. Тобто, цей індекс враховує, фактично, рівень кризового менеджменту в певній державі.

Ще можна навести як приклад тільки назву статті В. Ардашева “Антикризисное управление или экстремальный менеджмент – услуга для собственников и владельцев бизнеса в условиях кризиса”, яка була представлена відомою російською юридичною фірмою “Ардашев и партнёры” з конкретними пропозиціями по наданню послуг з виведення організацій із стану кризи [4].

Таким чином термін “екстремальний менеджмент” в концепції, яка буде запропонована нижче має інше теоретико-методологічне значення.

Отже, поняття “екстремум” визначається як найбільше та найменше значення функції на заданій множині [2]. Якщо розглянути це з точки зору функціонування організації, то практика показує, що об'єкт господарювання може опинитись як в “найнижчому” стані своєї діяльності, так і в “найвищому”, що, до речі, не суперечить теорії

циклічності. В першому випадку це означає для організації стан кризи (звичайно, коли вона має змогу ще функціонувати і не йдеться про банкрутство або ліквідацію). В другому випадку можна говорити про досягнення високого рівня організаційного розвитку. Проміжок між екстремальними значеннями повинен бути заповнений відповідною господарською діяльністю, ефективність якої може привести в протилежні “точки” екстремуму.

Тобто, ідея концепції “екстремального менеджменту” зводиться до застосування системи управління організацією, яка б дозволяла зробити перехід від найгіршого стану системи до найкращого, або не допустити зворотного процесу. Але кожна концепція вимагає конкретизувати процеси, які дозволяють теоретичні припущення в порядку подальшого обґрунтування і дослідження, перевести в конкретні практичні розробки. Тому пропонується в основу концепції “екстремального менеджменту” покласти три взаємопов’язані напрямки її реалізації. Це антикризове управління, управління діловою активністю і управління організаційним розвитком.

Напрямок антикризового управління має бути спрямований на вихід функціонування організації з найнижчої точки екстремуму (тобто кризи). Його можна визначити як систему постійних системних дій менеджерів, спрямованих на всі елементи організації з метою швидкого і вчасного реагування на можливі зовнішні та внутрішні загрози ефективному функціонуванню чи розвитку організації [5, с. 11]. І якщо теорія і практика антикризового управління достатньо повно розроблена, то управління діловою активністю підприємства вимагає досить докладних і ґрунтовних теоретичних і практичних досліджень.

Ось досить поширене визначення ділової активності – це “економічна діяльність, конкретизована у вигляді виробництва того чи іншого товару або надання конкретної послуги. Покладена в основу міжнародної стандартної класифікації галузей господарства, економічних класифікаторів” [6]. І дійсно, в багатьох країнах світу діє система індикаторів ділової активності галузей, регіонів в державі. В основному ці індикатори (індекси) визначаються по певних методиках значною кількістю експертів по різних показниках діяльності великої кількості організацій. В цьому плані є певні розробки і в нас, на Україні. Але ось проблема ділової активності підприємства, в основному, зводиться до оцінки використання матеріальних і фінансових ресурсів.

Концепція екстремального менеджменту вимагає системності в управлінні. Тому, управління діловою активністю підприємства повинно поширюватись на всі його підсистеми: операційну, кадрову, фінансову, маркетингову, інноваційну.

Управління організаційним розвитком повинно будуватись на оцінці ділової активності підприємства і визначати основні напрямки організаційних змін, що дозволить досягти максимальної точки екстремуму.

Таким чином, концепція екстремального менеджменту в комплексі поєднує теоретичні і практичні аспекти виходу з кризи, стабілізації положення і реалізації напрямків зростання організації.

Треба додати, що концепція визначає спосіб розуміння ефективного досягнення цілей організації. Вона потребує подальшого наукового обґрунтування і визначення специфіки застосування принципів, функцій, методів і процедури прийняття управлінських рішень по кожному напрямку її реалізації.

Література

1. http://www.rusnauka.com/4_swmn_2010/economics
2. <http://uk.wikipedia.org>
3. Комар М. Фальсифікація контрактів: Екстрим-менеджмент // Контракти. – 2006. – № 3.
4. <http://www.klerk.ru/boss>
5. Бурий С.А. Антикризове управління та управлінські рішення – проблеми підприємств малого бізнесу. Монографія / С.А. Бурий, Д.С. Мацеха. – Хмельницький: Тріада-М, 2006. – 93 с.
6. <http://employer.srochno.ua/ukr/professions>

УДК 336.144

А. В. ВЕЛИЧКО

Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко

БЮДЖЕТНЫЙ МЕХАНИЗМ ПЛАНИРОВАНИЯ И РЕГУЛИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ

Розглянуто зміст та структура бюджетного механізму. Бюджетний механізм включає планування і прогнозування, бюджетне право, бюджетні норми і нормативи, бюджетні стимули, бюджетні резерви.

The article explains the meaning and structure of a budgetary mechanism. The budgetary mechanism includes planning and forecasting, budget law, budget norms and standards, budget incentives, and budget reserves.

Постановка проблеми. Бюджетный механизм выступает инструментом планирования и регулирования бюджетной политики и социально-экономических процессов в государстве. С его помощью государственные и местные органы власти должны решать задачи, сформулированные в основных направлениях